

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa P. M.

przeciwko K. A. i M. A.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 stycznia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 14 marca 2019 r., sygn. akt VII AGa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz każdego z pozwanych kwoty po 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda P.M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 marca 2019 r., sygn. akt VII AGa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Skarżący wywodzi, że na gruncie stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy powstały rzeczywiste i poważne wątpliwości co do wykładni art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 184-186 k.p.c. oraz art. 3 k.p.c., a to na skutek wystąpienia w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozbieżności, co do trybu i sposobu badania przez Sąd, czy zawezwanie do próby ugodowej zostało przedsięwzięte bezpośrednio celem dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, czy też jego wyłącznym celem było przerwanie biegu terminu przedawnienia. W szczególności, w ocenie skarżącego, rozbieżności te dotyczą tego, czy badanie przedmiotowych okoliczności przez Sąd powinno nastąpić w procesie, w którym dochodzone jest roszczenie objęte wcześniej wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej, czy też oceny rzeczywistego celu zawezwania do próby ugodowej powinien dokonać Sąd przeprowadzający postępowanie pojednawcze.

Występujące w orzecznictwie Sądu Najwyższego pewne rozbieżności w powyższej kwestii nie mają jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż w świetle tego orzecznictwa nie budzi wątpliwości, że nie każde kolejne zawezwanie do próby ugodowej w swych skutkach prowadzi do przerwy biegu przedawnienia roszczenia. W każdym takim przypadku konieczne jest zbadanie okoliczności, w jakich nastąpiło złożenie kolejnego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. Sąd drugiej instancji w ramach ustalonego stanu faktycznego stosuje z urzędu prawo materialne (w tym art. 5 k.c.) i co najistotniejsze sąd odwoławczy jest związany jedynie zarzutami naruszenia prawa procesowego (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W związku z tym, że sąd drugiej instancji nie jest związany zarzutami naruszenia prawa materialnego powinien też rozpoznając apelację odnieść się do wszystkich tych zdarzeń i zarzutów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym, które mogły spowodować skutki materialno-prawne (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca

2015 r., III CSK 401/14, nie publ., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 314/11, nie publ. oraz dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 550/12, nie publ.).

Według jednego nurtu orzeczniczego co prawda każde kolejne zawezwanie do próby ugodowej prowadzi do przerwy biegu przedawnienia roszczenia, ale w okolicznościach konkretnej sprawy może być potraktowane jako nadużycie prawa procesowego (art. 3 k.c.), bądź prawa materialnego (art. 5 k.c.).

Według drugiego nurtu drugie i kolejne zawezwanie do próby ugodowej skutkuje przerwą biegu przedawnienia o ile rzeczywiście były one czynnościami przedsięwziętymi bezpośrednio w celu określonym w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. W wyroku z dnia 6 lipca 2016 r., IV CSK 697/15 (nie publ.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że drugie i kolejne zawezwanie do próby ugodowej skutkuje przerwą biegu przedawnienia, jeśli powód wykaże, że były one czynnościami przedsięwziętymi bezpośrednio w celu określonym w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. W uzasadnieniu wskazał, że kolejne wnioski w tej materii, rzecz jasna, mogą skutkować przerwaniem biegu przedawnienia (art. 124 § 1 k.c.), o ile da się je zakwalifikować jako czynności przedsięwzięte bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Nie można zaaprobować stanowiska, iż każde kolejne zawezwanie do próby ugodowej automatycznie prowadzić musi do takiego skutku. Dlatego, z uwagi na charakter takiej czynności, jak i jej ostateczne skutki, które w przypadku odmowy zawarcia ugody przez drugą stronę w ogóle nie realizują jej celu, należy dokonać analizy takiej kolejnej czynności z punktu widzenia skutków z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., tak aby wykluczyć ewentualną próbę przedłużania - wbrew przepisowi art. 119 k.c.- ustawowego terminu przedawnienia. W wyroku z dnia 28 stycznia 2016 r., III CSK 50/15 (nie publ.), Sąd Najwyższy wskazał, że kolejne zawezwanie do próby ugodowej jest czynnością przerywającą bieg przedawnienia, jeżeli stanowczo nie ustalono, że przedsięwzięto ją w innym celu, aniżeli wskazany w art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. Niewątpliwie drugie, czy kolejne zawezwanie do próby ugodowej doprowadzi do skutecznej przerwy biegu przedawnienia np. gdy po pierwszym zawezwaniu do próby ugodowej, aczkolwiek nie zakończonym zawarciem ugody, strony nadal pertraktowały i wnioskodawca mógł liczyć na ugodę, zaś przed upływem terminu przedawnienia strony nie doszły jeszcze do ostatecznego

porozumienia, względnie dłużnik swoim zachowaniem daje wierzycielowi uzasadnione podstawy do przyjęcia, że dojdzie do ugodowego zakończenia sporu.

W wyroku z dnia 27 lipca 2018 r., V CSK 384/17 (OSP 2019, nr 6, poz. 56), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej wyłącznie w celu przerwania biegu przedawnienia stanowi - jako czynność procesowa sprzeczna z dobrymi obyczajami - nadużycie prawa procesowego (art. 3 k.p.c.). Z kolei w wyroku z dnia 17 maja 2019 r., IV CSK 77/18 (nie publ.), Sądu Najwyższy wypowiedział pogląd, że zasadą jest, iż każde zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia, a tylko w pewnych sytuacjach kolejne próby mogą być uznane za bezskuteczne na podstawie art. 5 k.c. W uzasadnieniu podniósł, że możliwa jest sytuacja, iż powód składając wniosek o zawezwanie do próby ugodowej może nadużywać prawa, chyba, że składając taki kolejny wniosek, z uwagi na zmianę okoliczności w stosunku do tych, które były podstawą wcześniejszego wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, mógł być w usprawiedliwionym przekonaniu, iż strona pozwana skłoni się do zawarcia ugody, zwłaszcza, gdy jej racje nie zostały uwzględnione przez Sąd pierwszej instancji.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy, Sąd Apelacyjny stwierdził, iż nie wystąpiły takie okoliczności, które uzasadniałyby tezę, iż powód składając kolejny wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, podjął to działanie bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia. Nie wystąpiły okoliczności, które uzasadniałyby jego przekonanie, że zawarcie ugody będzie realne, skoro pierwszy wniosek powoda o zawezwanie pozwanych do próby ugodowej spotkał się z ich oczywistą biernością.

W świetle art. 184 i n. k.p.c. oczywistym jest, że jeżeli nie dojdzie do zawarcia ugody, to sąd w postępowaniu pojednawczym nie bada kwestii związanej z zarzutem przedawnienia, gdyż jest to bezprzedmiotowe. Zagadnienie to staje się otwarte dopiero, gdy strony zawierają w postępowaniu pojednawczym ugodę, bowiem Sąd może uznać ją za niedopuszczalną, jeżeli jej treść jest niezgodna z prawem lub z zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa.

To zagadnienie nie ma jednak w sprawie jakiegokolwiek znaczenia dla rozstrzygnięcia, skoro strony w wyniku kolejnego zawezwania do próby ugodowej również nie zawarły ugody.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j.t.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).